

જીવો	પરભવાયુષ્ય ક્યારે બાંધે ?
નારકી, દેવો, અસંખ્ય વર્ષના આયુષ્યવાળા મનુષ્ય-પંચેન્દ્રિય તિર્યચ	સ્વભવાયુષ્યના ૬ માસ બાકી હોય ત્યારે
એકેન્દ્રિય, વિકલેન્દ્રિય, નિરુપકમ આયુષ્યવાળા મનુષ્ય-પંચેન્દ્રિય તિર્યચ	સ્વભવાયુષ્યનો ત્રીજો ભાગ બાકી હોય ત્યારે
સોપકમ આયુષ્યવાળા મનુષ્ય- પંચેન્દ્રિય તિર્યચ	સ્વભવાયુષ્યનો ત્રીજો ભાગ બાકી હોય ત્યારે, અથવા નવમો ભાગ બાકી હોય ત્યારે, અથવા સત્યાવીશમો ભાગ બાકી હોય ત્યારે, અથવા છેલ્લા અંતર્મુહૂર્તમાં

તત્વાર્થાધિગમ સૂત્ર ભાગ - ૨

અધ્યાય : ૮, સૂત્ર-૧૨

૧૮૫

ભાવાર્થ : આપણે કર્મગ્રંથના આધારે નામકર્મની પ્રકૃતિઓ સમજાએ નામકર્મની પ્રકૃતિઓના મુખ્ય ચાર વિભાગ છે.

પિંડપ્રકૃતિ - ૧૪, પ્રત્યેક પ્રકૃતિ - ૮, ત્રસ દશક - ૧૦ અને સ્થાવર દશક - ૧૦ એમ $૧૪ + ૮ + ૧૦ + ૧૦ = ૪૨$

(૧) પિંડપ્રકૃતિ : બે, ત્રણ, ચાર, પાંચ વગેરે પ્રકૃતિઓનો જ્યાં પિંડ (સમૂહ) હોય તે પિંડ પ્રકૃતિ. કુલ ૧૪ છે.

(૨) પ્રત્યેક પ્રકૃતિ : જે એક એક હોય તે. કુલ ૮ છે.

(૩) ત્રસ દશક : ત્રસ નામકર્મ વગેરે ૧૦ પુણ્ય પ્રકૃતિઓ.

(૪) સ્થાવર દશક : સ્થાવર નામકર્મ વગેરે ૧૦ પાપ પ્રકૃતિઓ.

નામકર્મ

પિંડપ્રકૃતિ (૧૪)	પિંડપ્રકૃતિના પેટા ભેદ	પ્રત્યેકપ્રકૃતિ (૮)	ત્રસદશક (૧૦)	સ્થાવરદશક (૧૦)
૧. ગતિ નામકર્મ	૪	૧. પરાઘાત	૧. ત્રસ	૧. સ્થાવર
૨. જાતિ નામકર્મ	૫	૨. ઉચ્છ્વાસ	૨. બાદર	૨. સૂક્ષ્મ
૩. શરીર નામકર્મ	૫	૩. આતપ	૩. પર્યાપ્ત	૩. અપર્યાપ્ત
૪. અંગોપાંગ નામકર્મ	૩	૪. ઉદ્યોત	૪. પ્રત્યેક	૪. સાધારણ
૫. બંધન નામકર્મ	૫/૧૫	૫. અગુરુ લઘુ	૫. સ્થિર	૫. અસ્થિર
૬. સંઘાતન નામકર્મ	૫	૬. તીર્થંકર	૬. શુભ	૬. અશુભ
૭. સંઘયણ નામકર્મ	૬	૭. નિમાણ	૭. સૌભાગ્ય	૭. દૌર્ભાગ્ય
૮. સંસ્થાન નામકર્મ	૬	૮. ઉપઘાત	૮. સુસ્વર	૮. દુસ્વર
૯. વર્ણ નામકર્મ	૫		૯. આદેય	૯. અનાદેય
૧૦. ગંધ નામકર્મ	૨		૧૦. યશ	૧૦. અયશ
૧૧. રસ નામકર્મ	૫			
૧૨. સ્પર્શ નામકર્મ	૮			
૧૩. આનુપૂર્વી નામકર્મ	૪			
૧૪. વિહાયોગતિ નામકર્મ	૨			

કુલ પેટા ભેદ ૬૫/૭૫

ઉપર મુજબ નામકર્મના $૧૪ + ૮ + ૧૦ + ૧૦ = ૪૨$ ભેદ છે.

$$૬૫ + ૮ + ૧૦ + ૧૦ = ૯૩$$

$$૭૫ + ૮ + ૧૦ + ૧૦ = ૧૦૩$$

$$૩૯ + ૮ + ૧૦ + ૧૦ = ૬૭$$

ગંદોળ જામ કમળા ૨૫ મે

(૧) ઝોદોદોરિક ઝોદોદોરિક ગંદોળ

(૨) ઝોદોદોરિક નેજસ ગંદોળ

(૩) ઝોદોદોરિક કામળા ગંદોળ

(૪) વેંડેય વેંડેય ગંદોળ

(૫) વેંડેય નેજસ ગંદોળ

(૬) વેંડેય કામળા ગંદોળ

(૭) ઝાલોરક ઝાલોરક ગંદોળ

(૮) ઝાલોરક નેજસ ગંદોળ

(૯) ઝાલોરક કામળા ગંદોળ

(૧૦) ઝોદોદોરિક નેજસ - કામળા ગંદોળ

(૧૧) વેંડેય નેજસ - કામળા ગંદોળ

(૧૨) ઝાલોરક નેજસ કામળા ગંદોળ

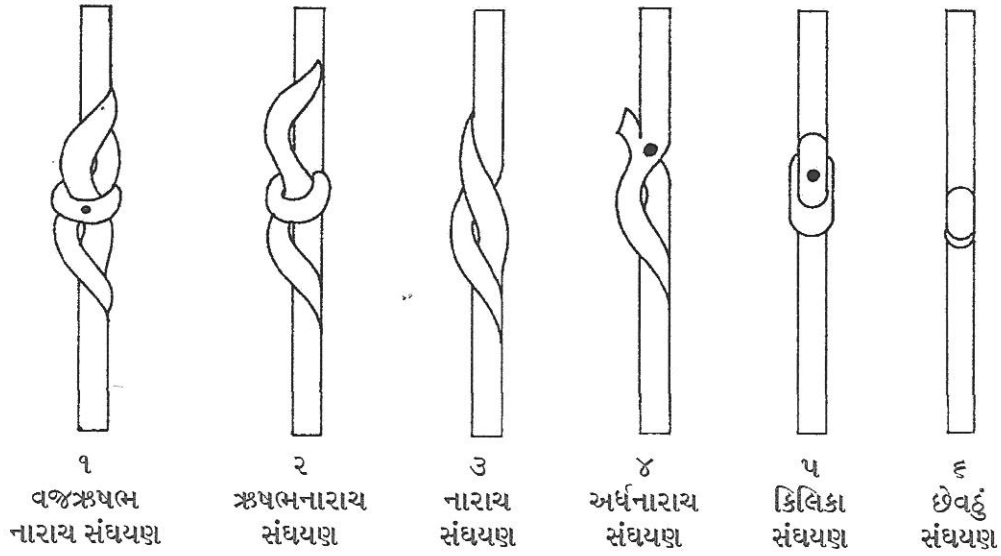
(૧૩) નેજસ - નેજસ ગંદોળ

(૧૪) નેજસ - કામળા ગંદોળ

(૧૫) કામળા - કામળા ગંદોળ

છ પ્રકારના સંઘયણ તથા સમયતુરમ્ન સંસ્થાન

વિકલેન્દ્રિય જીવોને માત્ર છેવઠું (સેવાતી) જ સંઘયણ હોય છે. મનુષ્યના વૈકિય શરીરમાં, તિર્યચના વૈકિય શરીરમાં અને પૂર્વધર મનુષ્યોના આહારક શરીરમાં પણ હાડકા ન હોવાથી સંઘયણ હોતા નથી.

પિંડ પ્રકૃતિના ૩૯ ભેદ કયા રીતે ?

ગંદાનના પાંચ ભેદો અને સંદાનના પાંચ ભેદો, પાંચ શરીરની કાંદર સમાવે લેખને તો ગંદાન-સંદાનના ૧૦ ભેદો નીતબી ગાય.

^૧લજ્જા, ^૧ગંદા, ^૧ત્રસ, ^૧સ્થાવર ૨૦ પંડા ભેદો ન ગણાયો અને ૪ ન ભેદો ગણાયો તો ૧૬ ભેદો નીતબી ગાય.

કોટલે ૬૫ - ૧૦ - ૧૬ = ૩૯

નામ કર્મના કુલ ૩૯ + ૮ + ૧૦ + ૧૦ = ૬૭

આ રીતે નામ કર્મના ૪૨, ૯૩, ૧૦૩ અને ૬૭ ભેદો દીપ્ત થઈ.

કોષ્ટક (નામકર્મનું)

પિંડપ્રકૃતિઓ	૧૪	૬૫	૭૫	૩૯
પરાધાત આદિ	+ ૮	૮	૮	૮
ત્રસ દશક	+૧૦	૧૦	૧૦	૧૦
સ્થાવર દશક	+૧૦	૧૦	૧૦	૧૦
કુલ	૪૨	૯૩	૧૦૩	૬૭

-: બંધાદિની અપેક્ષાએ કર્મપ્રકૃતિની સંખ્યા :-

કર્મ	બંધ ↓	ઉદય ↓	ઉદ્દીરણા ↓	સત્તા ↓	
જ્ઞાનાવરણીય→	૫	૫	૫	૫	૫
દર્શનાવરણીય→	૯	૯	૯	૯	૯
વેદનીય→	૨	૨	૨	૨	૨
મોહનીય→	૨૬	૨૮	૨૮	૨૮	૨૮
આયુષ્ય→	૪	૪	૪	૪	૪
નામકર્મ→	૬૭	૬૭	૬૭	૯૩	૧૦૩
ગોત્ર→	૨	૨	૨	૨	૨
અંતરાય→	૫	૫	૫	૫	૫
કુલ સંખ્યા→	-૧૨૦	-૧૨૨	-૧૨૨	-૧૪૮	-૧૫૮